

NOI AMENINȚĂRI LA ADRESA SECURITĂȚII GLOBALE

NEW THREATS TO GLOBAL SECURITY

Lt.col.drd. Mădălina Daniela GHIBA*

În acest articol sunt prezentate efectele pozitive și negative ale fenomenului complex al globalizării, care se manifestă pe cinci dimensiuni ale vieții, și anume: dimensiunea politico-militară, dimensiunea economico-financiară, dimensiunea socială (etnică, religioasă etc.), dimensiunea de mediu și dimensiunea tehnologică.

Mediul de securitate globală este afectat de vulnerabilități și amenințări care, în ultima perioadă, acestea au o dinamică și o transformare uluitoare, unele având efecte pe termen lung, cum ar fi încălzirea globală. La amenințările iminente și involuntare se adaugă și amenințările intenționale, în acest sens exemplificative fiind atacurile teroriste, utilizarea războiului cibernetic, utilizarea unor noi forme asimetrice de război – războiul hibrid, încălcarea drepturilor omului etc.

Fenomenul globalizării este ireversibil, iar găsirea de soluții pentru anihilarea amenințărilor la adresa securității globale nu se poate face decât prin implicarea și acțiunea comună a tuturor statelor.

This article presents the positive and negative effects of the complex phenomenon of globalization, which manifests itself on five dimensions of life: the political-military dimension, the economic and financial dimension, the social dimension (ethnic, religious, etc.), the environment dimension and the technology dimension.

The global security environment is affected by vulnerabilities and threats that lately have a dynamic and breathtaking transformation, some with long-term effects, such as global warming. To the imminent and involuntary threats, intentional threats must be added; in this respect, terrorist attacks, the use of cyber warfare, the use of new forms of asymmetric warfare - hybrid war; human rights violations, etc are exemplary.

The phenomenon of globalization is irreversible and finding solutions to annihilate threats to global security can be done only through the involvement and joint action by all countries.

Cuvinte-cheie: securitate; globalizare; amenințări; conflict; Declarația Mileniului; ONU.

Keywords: security; globalization; menace; conflict; Millennium Declaration; UN.

După sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, omenirea a fost preocupată în permanență de asigurarea păcii și securității mondiale, fapt ce a generat înființarea unor organizații unele cu vocație universală, ca Organizația Națiunilor Unite, altele cu caracter regional ca Uniunea Europeană, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, Liga Statelor Arabe etc.

Pe parcursul a celor peste 70 de ani de la Marea Conflagrație a secolului XX, mediul de securitate internațional a fost în continuă transformare determinată de evoluțiile politice ce caracterizează

relațiile internaționale dintre state, exemplificative fiind în acest sens relația politică dintre Rusia și Ucraina, perpetuul conflict dintre Palestina și Israel, precum și apariția unor fenomene voluntare și involuntare ce au sensibilizat și au marcat omenirea, cum ar fi: atacurile teroriste din Paris din ianuarie 2015, cutremurul din 28 aprilie 2015 din Nepal etc. Astfel, interesul statelor în apărarea securității lor este tot mai evident, utilizând în scop coercitiv instrumentele de putere de care acestea dispun, fie în mod direct, fie prin intermediul organizațiilor internaționale, la care se adaugă metode ce au ca rol responsabilizarea diferiților actori prin asumarea răspunderii acestora privind viitorul Planetei.¹

De-a lungul istoriei, umanitatea a cunoscut o dezvoltare continuă ce a fost determinată de dorința de a avea o viață mai bună și prosperă, dar și de

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: daniela.madalina@yahoo.com

dorința de cunoaștere. Aceste aspirații ale omenirii au provocat pe oameni să părăsească meleagurile originare, să se îndrepte spre alte meleaguri și să-și împărtășească ideile creatoare.

Astfel, în opinia experților² sunt considerați principali generatori ai globalizării militarii, negustorii, predicatorii și aventurierii a căror experiență practică este cunoscută încă din Antichitate atât în scrierile istoricilor, cât și în epopeile lăsate moștenire de către marii autori din literatura universală.

Securitatea este un termen relativ, fiind țelul cel mai înalt spre care statele tind și care denotă absența amenințărilor împotriva unor valori importante.³

În prezent, globalizarea este principalul fenomen care caracterizează mediul de securitate, dând naștere la noi riscuri și amenințări, dar și a unei multitudini de avantaje care conturează noi concepții despre securitate.

„Securitatea globală reprezintă un concept relativ nou, ce este, în același timp, o oglindă a imaginii ONU, dar și un subiect de controversă din cauza sferei sale uriașe de acoperire.”⁴

Totodată, globalizarea este considerată și un vector real și principal de dezvoltare economică, menit să genereze prosperitate, deși nu pentru toate țările globalizarea garantează dezvoltarea și prosperitatea. Dezvoltarea fiecărei țări în epoca globalizării depinde de capacitatea acestora de a valorifica, în mod adecvat și eficient, șansele oferite de acest fenomen al mondializării.

Fondul Monetar Internațional a definit globalizarea drept „integrarea internațională crescândă a piețelor atât pentru bunuri și servicii, cât și pentru capital”⁵.

„Globalizarea a atras după sine noi oportunități. Creșterea substanțială în lumea în curs de dezvoltare, condusă de China, a scos din sărăcie milioane de oameni. Dar globalizarea a condus, de asemenea, la amenințări mai complexe și interconectate. Arterele societății noastre – precum sistemele informatice și furnizarea de energie – sunt mai vulnerabile. Încălzirea globală și degradarea mediului modifică aspectul planetei noastre. Mai mult, globalizarea accelerează modificarea raporturilor de forță și evidențiază diferențele de valori. Recenta criză financiară a destabilizat atât economiile dezvoltate, cât și pe cele în curs de dezvoltare.”⁶

Globalizarea reprezintă principalul vector de promovare și de implementare a politicilor și a formelor de guvernământ democratice.

În prezent, dezvoltarea inovațiilor în domeniul comunicațiilor (telefonia mobilă, televiziunea, internet) a determinat accesul a unui număr cât mai mare din populația globului la evenimente dramatice, precum atacul terorist din New York de la 11 septembrie 2011, atacul terorist din Paris în ianuarie 2015, cutremurul din Nepal din 25 aprilie 2015, tragedii ce au făcut ca toate statele și întreaga omenire să fie solidară și să sprijine populația afectată, fapt care înainte nu era posibil. Prin urmare, dezvoltarea tehnologiei informației are rolul de a realiza legături politice și umanitare între state și oameni, depășind granițele naționale și regionale, devenind globale.

Globalizarea reprezintă un fenomen complex și în continuă transformare, care aduce nu numai beneficii, dar și riscuri și amenințări care pun în dificultate întreaga lume, țările fiind nevoite să găsească soluții pertinente pentru atenuarea și chiar anihilarea efectelor acestora.

Astfel, mediul de securitate global poate fi analizat prin prisma a mai multor sectoare, dat fiind faptul că globalizarea se definește printr-o serie de dimensiuni, astfel: dimensiunea politico-militară, dimensiunea economico-financiară; dimensiunea socială (etnică, religioasă etc.), dimensiunea de mediu și dimensiunea tehnologică.

În situația în care una dintre dimensiunile enumerate mai sus este pusă în pericol, din pricina unor factori cu caracter intenționat sau iminent, se poate aminti despre amenințări la adresa mediului de securitate globală.

Prezența amenințărilor la adresa securității globale determină crearea unui mediu de insecuritate a individului de pretutindeni, iar din nefericire, în ultimul deceniu, umanitatea s-a confruntat cu noi amenințări ca atitudini hegemonice ale unor state, utilizarea unor noi tehnici și tehnologii dezvoltate de către grupările teroriste, amplificarea violenței etnice și religioase, traficul de persoane și de droguri, încălcarea drepturilor fundamentale ale omului, insecuritatea cibernetică, intensificarea traficului de armament, exploatarea nerațională a resurselor, încălzirea globală, lipsa apei și hranei în anumite zone, prezența unor epidemii cu caracter transfrontalier și existența sărăciei în anumite zone ale globului. Potrivit opiniilor unor specialiști, se consideră că la nivel internațional nu există nicio structură centrală care să administreze soluții la noile amenințări la adresa securității globale.

Se apreciază că Organizația Națiunilor Unite este cel mai important actor la nivel global care are ca scop asigurarea securității mondiale. În argumentarea acestei afirmații, menționăm că, la inițiativa Organizației Națiunilor Unite, la Summitul Mileniului, din septembrie 2000, a fost adoptată de 191 de țări, *Declarația Mileniului*, fiind unica agendă globală în domeniul dezvoltării, prin care statele membre și-au fixat un număr de 8 Obiective de Dezvoltare ale Mileniului, fiind ținte precise ce trebuiau atinse până în anul 2015: 1) reducerea sărăciei severe; 2) realizarea accesului universal la educația primară; 3) promovarea egalității între sexe și afirmarea femeilor; 4) reducerea mortalității infantile; 5) îmbunătățirea sănătății materne; 6) combaterea HIV/SIDA, malariei și a altor boli; 7) asigurarea sustenabilității mediului și 8) crearea unui parteneriat global pentru dezvoltare.⁷

Prin Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului adoptate prin *Declarația Mileniului*, care poate fi considerată ca fiind un instrument juridic cu vocație universală, dat fiind atât numărul mare al țărilor care l-au adoptat, cât și scopul pe care aceasta o are, acela de a asigura o lume mai bună și prosperă pentru întreaga omenire, apreciem că aceste obiective reprezintă, de fapt, soluții la unele amenințări la adresa mediului de securitate globală.

Tipuri de amenințări – aspecte generale

Începutul secolului XXI este marcat de transformări ale mediului de securitate, iar momentul care reprezintă reper în istoria lumii referitoare la securitate, în mod evident, potrivit opiniilor unor specialiști a fost atacul terorist de la New York din data de 11 septembrie 2001.

De la acest eveniment, mondializarea interesului de securitate, adică de globalizare a securității a căpătat o importanță vizibil crescută, dar și noi abordări la nivelul tuturor organismelor internaționale.

Amenințări politice

Stabilitatea politică a fiecărui stat în parte generează stabilitatea regională și, implicit, stabilitatea politică mondială. Dar istoria omenirii și mediul actual de securitate mondială dovedesc faptul că idealul de stabilitate politică mondială nu poate fi atins.

În general, amenințările politice sunt generate de acțiuni de natură să încalce ordinea de drept a

unui stat sau a unor organizații internaționale. Astfel de acțiuni sunt: izolarea politică și economică a unor state, răsturnarea guvernelor, care uneori duc la crize politice, excluderea unor țări din diferite organisme internaționale de securitate, diferite presiuni de natură să determine decizii politice care pot produce efecte negative ireversibile, atitudinea expansionistă a unor state față de alte state etc.

La nivel politic se disting amenințări de sorginte ideologică sau națională care, la rândul lor, pot fi intenționale și structurale.

Amenințările intenționale sunt generate de: încălcarea drepturilor omului prin instituirea și menținerea diferitelor forme de regimuri politice (dictatorial, fundamentalist), nerecunoașterea identității, suveranității și indivizibilității a unor state de către alte state, acțiuni ale unor grupări etnice ostile statului ce au ca rol să aducă atingere suveranității și indivizibilității statelor respective, sprijinirea unor formațiuni, amestecul în afacerile interne ale unui stat de către alt stat, neaplicarea unitară și echitabilă a criteriilor pentru includerea tuturor statelor care intenționează să facă parte din diferite organizații internaționale de securitate, sprijinul plurivalent oferit unor grupări politice antistatale.

Amenințările structurale iau naștere ca urmare a dezvoltării și a evoluției în ansamblu a mediului social mondial în care anumite formațiuni statale sunt depășite, iar relațiile politice cu alte state, mai ales cu cele cu care acestea se învecinează, sunt afectate. Totodată, amenințările structurale pot fi generate și de includerea unor state în organizații internaționale care nu au capacitățile de implementare a politicilor care să fie complementare cu cele ale organizațiilor în care au fost incluse.

Astfel, la peste zece ani de la adoptarea *Declarației Mileniului* sunt evidente unele progrese în îndeplinirea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, principiile acestora fiind din ce în ce mai mult încorporate în strategiile de dezvoltare naționale, reformând politicile și creând instituții pentru a implementa aceste planuri în mod eficient. Progresele nu sunt echilibrat distribuite și sunt limitate de impactul principalelor provocări globale, de la criza financiară și economică, creșterea prețurilor la produsele alimentare de bază, efectul schimbărilor climatice, până la persistența zonelor de instabilitate și conflict. Capacitatea instituțională scăzută a țărilor în situații de conflict sau recent

angajate în procesul de stabilizare și reconstrucție influențează negativ îndeplinirea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului.⁸

Amenințările cu caracter politic sunt în continuă transformare și permanent pot apărea noi forme și mijloace prin care acestea pot fi înnoite sau completate. Pentru contracararea acestor tipuri de amenințări fiecare stat trebuie să respecte principiile de bază ale unei guvernări democratice, fără derapaje de la aceste principii, pentru a avea credibilitate atât în interiorul său, cât în relațiile politice cu alte state.

Amenințări sociale

Amenințările sociale sunt generate de politica pe care statele o duc în interiorul lor, dar și în relațiile cu alte state.

În esență, la început, amenințările sociale își au originea în interiorul statului, iar lipsa unor soluții în acest sens din partea statului creează premise clare de externalizare, acestea devenind amenințări sociale la nivel regional sau global.

Nemulțumirile sociale de orice natură perturbă securitatea națională, iar nerezolvarea sau întârzierea soluționării conflictelor de ordin etnic, religios, de muncă, de asigurări sociale etc. reprezintă un factor de instabilitate a statului respectiv.

În ultimele decenii s-a observat că o sursă de amenințare a mediului de securitate globală o reprezintă conflictele de natură etnic-religioasă, fapt ce a determinat comunitatea internațională să se implice direct și activ în găsirea de soluții, prin abordarea unor strategii de natură să contracareze astfel de conflicte și să le prevină în viitor.

În prezent, conflictele etnice iau naștere ca urmare a dezvoltării fenomenului de extremism etnic care are cauze multiple.

Sursa amenințărilor sociale este diferită de la stat la stat, motiv pentru care predictibilitatea lor nu este deloc facilă.

Amenințări economice

Economia de piață la acest moment reprezintă singura formă de dezvoltare și prosperitate economică a fiecărei țări, chiar dacă aceasta prezintă riscuri. Totodată, economia de piață stimulează dezvoltarea și creșterea atât a competitivității, producției, consumului, cât și a schimburilor economice între state.

Prosperitatea și dezvoltarea economică unei țări reprezintă unul din pilonii de putere politică a

acestuia în interior, dar și în relațiile externe cu alte state.

Amenințările economice sunt determinate de o gama variată de factori cum ar fi: impunerea unor politici economice de natură să ducă la pauperizarea populației și îmbogățirea unor categorii sociale, generând totodată și amenințări sociale; aplicarea unor jocuri de piață ce contravin principiului concurenței loiale; monopolul asupra resurselor și materiilor prime; precum și unui anumit palier de piață; raportul disproporționat dintre resurse limitate și creșterea demografică, aspect ce determină migrația populației către țările prospere; disparitățile de dezvoltare economică regionale, dar și în cadrul aceluiași stat, aplicarea unor politici economice nerealiste.

Dezvoltarea economică a statului este în strânsă corelație cu capabilitățile militare ale acestuia, situație care determină nu numai stabilitatea și securitatea pentru statul însuși, dar și pentru securitatea regională și chiar globală.

Amenințările economice sunt un catalizator pentru alte tipuri de amenințări, aducând cu ele la pachet amenințări politice, sociale și/sau de mediu.

Amenințări militare

Amenințările militare au fost considerate, în trecut, ca fiind principalul tip de amenințare la adresa securității globale. Acțiunea militară a unui stat împotriva altui stat produce fără echivoc pierderi economice și umane, uneori irecuperabile.

Totodată, în ultimul deceniu, mediul de securitate globală se confruntă cu un nou tip de război, și anume războiul hibrid, care reprezintă o mixtură dintre războiul convențional și acțiuni militare neconvenționale (terorism, război cibernetic, război de gherilă, război civil, insurgență etc.) utilizându-se totodată metode și tehnologii ultramoderne.

Termenul de război hibrid a apărut pentru prima dată în articolele de specialitate în anul 2006, după confruntarea din Liban dintre Israel și Hezbollah. Acest tip de război hibrid s-a apreciat că a fost utilizat de Rusia în cazul anexării Crimeei (2014), NATO considerând că această anexare este nelegală atât din perspectiva relațiilor internaționale, cât și din perspectiva metodelor utilizate.

De asemenea, se apreciază că și în cazul crizei din Ucraina această formă de război modern este

utilizată de către Rusia prin atacurile cibernetice, precum și prin manevrarea unor soldați care folosesc armament modern și care nu poartă însemne militare, aceștia fiind greu de identificat din ce armată fac parte, putând exista erori în distingerea combatanților de populația civilă (de aceea sunt considerate forțe de gherilă sau mercenari). La toate acestea se mai adaugă și manipularea minorităților rusești din Ucraina de către Rusia, sporind astfel pericolul acestui conflict.

Prin urmare, purtarea unui război hibrid reprezintă fără echivoc o amenințare gravă la securitatea globală, întrucât contracararea acțiunilor unui astfel de război este greu de realizat, datorită caracterului iminent și nepredictibil de producere a acestor acțiuni, dar și din punct de vedere al legalității și legitimității ducerii unui astfel de război.

Dezvoltarea tehnologiilor militare a generat conceptul de Războiul bazat pe rețea (RBR), care este un concept operațional specific societății informaționale, „care se bazează pe superioritatea informațională, definită de capacitatea forțelor proprii de a colecta, prelucra și disemina un flux neîntrerupt de informații, concomitent cu perturbarea capacității inamicului de a realiza aceleași activități.”⁹

Războiul bazat pe rețea a fost folosit în Irak și în Afganistan și a evidențiat facilitățile capabilităților de rețea, dar a adus în egală măsură și vulnerabilitățile generate de purtarea unui astfel de război, cum ar fi atacurile cibernetice, creșterea dependenței de tehnologie și accesul la ea, costurile foarte mari în vederea achiziționării unor astfel de tehnologii.¹⁰

Amenințări de mediu

Protecția mediului reprezintă o problemă de interes comun pentru întreaga omenire, întrucât diferiți factori tind să pună în pericol planeta albastră.

Dezvoltarea industriei, precum și exploatarea nerațională și necontrolată a resurselor naturale au atras degradarea mediului, ce s-a manifestat prin dezechilibre naturale, care din nefericire au un caracter transfrontalier și iminent.

Încălzirea globală este provocată de acumularea în atmosferă a unor cantități periculoase de gaze, care au ca efect subțierea stratului de ozon, determinând producerea „efectului de seră”. Acest efect de seră

aduce fenomene catastrofale ca topirea calotelor polare, ridicarea nivelului mărilor, pierderea fertilităților solurilor.¹¹ Se apreciază că amenințarea cea mai mare pentru umanitate în următorii 30-50 de ani va fi lipsa resurselor de hrană. Ca urmare a afectării solului, producerea hranei prin agricultură este pusă în pericol.

La acestea se mai adaugă: creșterea demografică; transferul sau exportul ilegal al deșeurilor (substanțelor periculoase); catastrofele naturale de intensitate mare; acumulările necontrolate și destabilizatoare de forțe, echipamente și tehnică de luptă, care prin utilizare produc degradarea mediului; amplificarea evenimentelor și infrațiunilor la adresa mediului; limitarea accesului statelor subdezvoltate la tehnologii nepoluante pentru mediu etc.¹²

Amenințări cibernetice

Dezvoltarea sistemului informatic, în ultimele două decenii, ca urmare a evoluției tehnologiilor digitale a condus facilitarea muncii în birouri, ajungându-se la utilizarea acesteia la nivel instituțional, inclusiv la nivel strategic.

Spațiul cibernetic se caracterizează prin lipsa frontierelor, dinamism și anonim, generând deopotrivă atât oportunități de dezvoltare a societății informaționale bazate pe cunoaștere, cât și riscuri la adresa funcționării acesteia (la nivel individual, statal și chiar cu manifestare transfrontalieră).¹³ Prin urmare, domeniul securității cibernetice a început să capete noi dimensiuni odată cu creșterea gradului de automatizare a prelucrării datelor, informațiilor și cunoștințelor, extinderea și amplificarea amenințărilor cibernetice. În același timp, evoluția contextului geopolitic a impus o nouă paradigmă a culturii securității naționale, în care dimensiunea cibernetică capătă o importanță crescândă alături de celelalte domenii care vizează securitatea națională.

Alături de beneficiile incontestabile pe care informatizarea le induce la nivelul societății moderne, ea introduce și vulnerabilități, astfel că asigurarea securității spațiului cibernetic trebuie să constituie o preocupare majoră a tuturor actorilor implicați, mai ales la nivel instituțional, unde se concentrează responsabilitatea elaborării și implementării unor politici aplicate domeniului de referință.¹⁴

În prezent, spațiul cibernetic are un caracter global, care este în permanentă dezvoltare permițând

comunicarea și relaționarea persoanelor din orice țară, fără restricții de frontieră. Totodată, reprezintă și o infrastructură critică, având în vedere faptul că prosperitatea economică și securitatea unor state dezvoltate se bazează pe sistemul informatic. Astfel, asigurarea securității spațiului cibernetic reprezintă o prioritate în cazul țărilor dezvoltate ca SUA, Germania, Anglia, Canada etc.

De asemenea, rețelele de socializare din mediul virtual reprezintă o sursă de recrutare de noi adepti către grupările teroriste, mai ales din rândul tinerilor.

Amenințări concrete ale mediului de securitate contemporan la nivel global

Într-un discurs susținut la cea de-a 69-a sesiune a Adunării Generale a ONU, în septembrie 2014, președintele american Barack Obama declara că „în timp ce noi ne-am reunit aici, virusul Ebola face ravagii în Africa de Vest, agresiunea Rusiei în Europa care amintește de o epocă când națiunile mari călcau în picioare națiunile mici în urmărirea propriilor ambiții teritoriale și cruzimea teroriștilor în Siria și Irakului.¹⁵

La data de 03.06.2015, Organizația Mondială a Sănătății a Organizației Națiunilor Unite (OMS) a raportat o creștere a intensității, precum și zona geografică de transmitere a virusului Ebola în Guinea și Sierra Leone, și totodată a avertizat că debutul sezonului ploios va face ca operațiile de teren să fie mai dificile, astfel implicarea comunității rămânând o provocare pentru ambele țări. Totodată, OMS a raportat că eforturile de răspuns au fost complicate de rezistența activă și pasivă a comunităților din Guinea și Sierra Leone. Astfel, potrivit aceluiași raport, la data de 31 mai 2015, au fost înregistrate un număr de 27.181 de cazuri de Ebola, mai ales în Africa de Vest, înregistrându-se 11.162 de decese.¹⁶ Într-adevăr, această epidemie reprezintă un pericol clar la securitatea acestor zone, dar lipsa unor măsuri în vederea prevenirii și combaterii acestui virus de către celelalte state reprezintă o vulnerabilitate la adresa securității sănătății întregii populații.

Lupta împotriva epidemiei SIDA continuă, astfel că în anul 2030 această epidemie să fie eradicată, cu condiția să se reducă decalajul dintre persoanele care au acces la serviciile de prevenire HIV, tratament, îngrijire și suportarea serviciilor și persoanele care nu au acces la toate aceste facilități.

Potrivit statisticilor din anul 2013, în Africa Subsahariană erau 24,7 milioane de persoane care trăiesc cu HIV, aceasta rămânând regiunea cea mai afectată cu acest sindrom¹⁷.

Summitul NATO ce a avut loc în septembrie 2014 în Țara Galilor este considerat a fi cel mai important, întrucât Consiliul s-a reunit într-un moment crucial pentru securitatea globală. Potrivit, Declarației de la acest summit, intervenția militară ilegală a Rusiei în Ucraina, precum și anexarea de către Rusia a Crimeei reprezintă o încălcare a relațiilor internaționale, constituind o amenințare la adresa păcii și securității Europei și implicat la adresa păcii și securității mondiale.¹⁸

Acceptarea unor astfel de acțiuni ca cele ale Rusiei de către Europa și de către întreaga comunitate internațională ar însemna, de fapt, acceptarea nerespectării suveranității și integrității statelor, precum și încălcarea principiului de egalitate între state, principiu care reprezintă o valoare fundamentală a relațiilor internaționale între state.

Instabilitatea în creștere și multiplicarea amenințărilor transnaționale și multidimensionale în regiunile Orientului Mijlociu și Nordului Africii afectează securitatea nu numai a locuitorilor din zonele respective, dar și securitatea globală. Astfel, așa numitul „Stat Islamic în Irak și Levant” (ISIL) reprezintă o amenințare gravă pentru popoarele irakian și sirian, dar și pentru toate națiunile, dat fiind atacurile barbare de natură etnică și religioasă ale ISIL asupra populației civile.¹⁹

La începutul lunii iunie 2015, la un forum privind rolul mass-media în combaterea terorismului ce a avut loc la sediul ONU, înalți funcționari ai acestei organizații și-au exprimat îngrijorarea profundă față de impactul luptelor teroriste străine și utilizarea lor în mediul social. Prin intermediul media, aceștia își desfășoară propaganda și acțiuni de radicalizare, precum și recrutarea în rândurile teroriștilor a tinerilor bărbați și femei vulnerabile.²⁰

Potrivit datelor furnizate de ONU, mai mult de 25.000 de luptători teroriști străini din peste 100 de state membre au călătorit în Siria și Irak, precum și în Afganistan, Yemen, Libia, iar între jumătatea anului 2014 și martie 2015 creșterea în străinătate a luptătorilor teroriști din întreaga lume a fost de aproximativ 70%.²¹

Dat fiind aceste statistici îngrijorătoare, întreaga comunitate internațională trebuie să răspundă global

și colectiv în vederea combaterii extremismului etnic și religios generat prin terorism internațional, iar globalizarea acestuia a devenit o realitate.

Totodată, achiziționarea și deținerea de arme de distrugere în masă (nucleare, biologice sau chimice) de către entități teroriste, reprezintă astăzi una dintre cele mai importante amenințări și provocări la adresa securității comunității internaționale. Se menține, de asemenea, riscul ca unele state să folosească sau să amenințe cu folosirea armelor de distrugere în masă, în scopuri de șantaj sau intimidare.²²

O amenințare importantă pentru stabilitatea regională, dar și globală o reprezintă posibilitatea ca statele deținătoare de arme de distrugere în masă ce sunt implicate în conflicte locale, să le utilizeze pentru a-și dovedi supremația.

Din aceste motive, pentru asigurarea securității și păcii globale la nivel internațional au fost luate măsuri în vederea dezarmării și neproliferării armelor de distrugere în masă. În acest sens, au fost încheiate o serie de tratate, convenții care tind să aibă vocație universală prin numărul mare de țări semnatare, exemplificative în acest sens fiind: „Convenția privind interzicerea dezvoltării, producției și stocării armelor bacteriologice și cu toxine și distrugerea acestora”, ce a intrat în vigoare la data de 26 martie 1975, fiind în prezent 172 de țări membre la această convenție; „Convenția privind interzicerea armelor chimice (Chemical Weapons Convention – CWC)”, în prezent 190 de state sunt părți la această convenție; „Tratatul de Neproliferare Nucleară (NPT)” a intrat în vigoare la 5 martie 1970; „Tratatul privind interzicerea totală a testelor nucleare (*Comprehensive Nuclear Test-Ban Treaty – CTBT*)” care a fost negociat în perioada 1993-1996, fiind adoptat de Adunarea Generală a ONU la 10 septembrie 1996 și în prezent are 183 de state semnatare, dintre care 153 de state l-au ratificat.

Criminalitatea organizată reprezintă o amenințare reală la adresa securității naționale a multor state, precum și la adresa securității internaționale, deoarece organizațiile criminale și-au extins puterea și influența prin creșterea traficului ilegal de persoane, bunuri, armament, droguri, bani, astfel bugetul acestor organizații devenind mult mai mare decât cel al guvernelor care se confruntă cu acestea. Mai mult decât atât, activitatea acestor organizații criminale a căpătat un

caracter transfrontalier, prin utilizarea regulilor de management specifice companiilor multinaționale, prin stabilirea unor relații cu oficialități și lideri politici corupți, prin alianțe strategice cu alte rețele criminale, și prin urmare, aceste organizații au devenit foarte puternice punând în pericol funcționarea și legitimitatea aparatului de stat din unele țări.²³

Deoarece traficul de droguri și arme, crima organizată transnațională, terorismul internațional sunt amenințări grave la adresa securității globale, Organizația Națiunilor Unite depune eforturi în crearea de mecanisme pentru mobilizarea resurselor și coordonarea de răspuns la fiecare problemă globală. Astfel, ghidat de rezoluțiile 1373 (2001) și 1624 (2005) ale Consiliului de Securitate, Comitetul de combatere a terorismului al ONU lucrează pentru a susține capacitatea statelor membre ale Organizației Națiunilor Unite pentru prevenirea actelor teroriste atât în interiorul frontierelor lor, cât și între regiuni. În anul 2016, Adunarea Generală a ONU va organiza o sesiune specială privind problema drogurilor la nivel mondial. „Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate (Organized Crime Convention)” – și cele trei protocoale la aceasta (privind traficul de persoane, traficul ilegal de migranți și traficul de arme de foc) – este singura convenție internațională care se ocupă cu crima organizată, și oferă statelor părți un cadru pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate, precum și o platformă pentru cooperarea în acest sens.²⁴

În ultimul deceniu, omenirea s-a confruntat cu încălcări grave și la scară largă ale dreptului omului. Din aceste motive, au fost sesizate încălcări grave ale dreptului omului, diversitatea acestora fiind impresionantă, în toate colțurile lumii. Pe cale de consecință, Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite a adoptat, în aprilie 2014, Rezoluția nr. 2.150 privind prevenirea genocidului și a reafirmat punctele 138 și 139 din Summitul Mondial din 2005 privind responsabilitatea de a proteja populațiile de genocid, crime de război, purificării etnice și de crime împotriva umanității.

Sărăcia extremă a populației în unele zone ale globului se manifestă prin lipsa accesului la apă și canalizare (aproximativ 1,5 miliarde de oameni trăiesc în condiții degradante), lipsa educației, existența foametei etc. În baza acestor date sumbre, Organizația Națiunilor Unite prin obiectivele

propuse prin *Declarația Mileniului*, preconizează ca până în anul 2020 sărăcia extremă să fie eradicată. Lupta pentru accesul la resursele de apă determină unele statele să utilizeze violența, semnalată în Orientul Apropiat și Mijlociu.

Exploatarea excesivă și defrișarea necontrolată a pădurilor reprezintă o altă amenințare la adresa mediului de securitate, întrucât aceste fapte au dus la fenomene și schimbări climatice (inundații, încălzire globală datorată rarefierii stratului de ozon, ninsori abundente etc.), care uneori au avut efect catastrofal.

Statele membre ale ONU au fost preocupate să realizeze un proiect de acord universal privind schimbările climatice, acord ce va fi finalizat la Paris, în 2015. Noul acord va intra în vigoare în 2020. S-a conștientizat faptul că trebuie luate de către comunitatea internațională măsuri urgente privind schimbările climatice, deoarece umanitatea s-ar putea confrunta cu un viitor obscur și nesigur. Prin al cincilea raport de evaluare al Grupului interguvernamental privind schimbările climatice s-a cerut reducerea semnificativă a emisiilor ce produc efectul de seră, emisii care au crescut la niveluri periculoase, datorită dependenței exagerate de combustibili fosili, care emit dioxid de carbon și de măsurile minime în vederea utilizării resurselor regenerabile energetice.

Numărul de persoane afectate de crize umanitare aproape s-a dublat în ultimul deceniu. Prin urmare, Organizația Națiunilor Unite și partenerii săi continuă să răspundă nevoilor umanitare și situațiilor de urgență care rezultă din conflicte și/sau provocările globale, cum ar fi schimbările climatice și de degradare a mediului.

Dezvoltarea tehnologiilor informatice a adus comunicarea datelor fără graniță, în timp real, a datelor, determinând o dezvoltare accelerată a statelor care și-au perfecționat și dezvoltat sistemul informatic și-au migrat de la capitalul financiar către capitalul intelectual.

Răspândirea internetului a adus atât beneficii, cât și amenințări. La început viermii și virușii au devenit o reală amenințare la securitatea întregului sistem (economic, bancar, de apărare etc.), fiind utilizați în spionajul cibernetic.

Prin intermediul spațiului cibernetic s-au comandat și s-au coordonat atacuri teroriste, s-au manifestat amenințări la adresa unor grupuri etnice sau religioase, s-au inserat informații care au rolul de a induce în eroare masele.

În anul 2008, unul dintre cele mai serioase atacuri de până în prezent a fost lansat împotriva sistemului american de computere. Prin intermediul unui singur memory stick conectat la un laptop al armatei, la o bază militară din Orientul Mijlociu, un program spion s-a răspândit nedetectat atât în sistemele clasificate, cât și în cele neclasificate. Acest eveniment a realizat ceea ce a echivalat cu un cap de pod digital, prin care mii de dosare cu date au fost transferate în servere aflate sub control străin. Începând de atunci, spionajul cibernetic a devenit o amenințare aproape constantă. Incidente similare s-au produs în aproape toate statele membre NATO și – mai important – recent, din nou, în Statele Unite. De această dată, au fost afectate mai mult de 72 de companii, inclusiv 22 de birouri guvernamentale și 13 contractori din domeniul apărării.²⁵

În timpul conflictului Georgia - Rusia, războiul cibernetic a fost utilizat din plin de către Rusia împotriva serverelor guvernamentale georgiene, capacitățile de informare ale Georgiei fiind afectate.

Utilizarea războiului cibernetic creează avantaje și asigură controlul mai ales celui care îl inițiază, deoarece are un caracter asimetric și identificarea la nivel internațional a atacatorului nu este deloc facilă, de multe ori este chiar imposibilă.

Datorită experiențelor din Kosovo (1999) și cele din Estonia (2007), NATO a pus bazele realizării unei „Apărări Cibernetică 1.0”. Ulterior, potrivit noului Concept Strategic de la Lisabona din 2010, Politica NATO privind Apărarea Cibernetică revăzută definește amenințările cibernetică drept o sursă potențială care face obiectul apărării colective în concordanță cu articolul 5 al NATO, Alianța trebuind să realizeze o „Apărare Cibernetică 2.0” modernizată.²⁶

Amenințarea cibernetică cu care se confruntă statele dezvoltate este o provocare pentru economia și securitatea națională a acestora, întrucât creșterea economică și stabilitatea în secolul XXI depinde de securitatea spațiului cibernetic.

Concluzii

Sfera relațiile internaționale între state este conturată de fenomenul globalizării care în prezent este un fenomen ireversibil, aducând atât beneficii cât și dezavantaje. Fenomenul globalizării este complex, acesta manifestându-se pe cinci dimensiuni importante ale vieții, astfel: politic, economic, social, tehnologic și mediu.

Într-adevăr, prin globalizare, mediul internațional este caracterizat de interconectivitatea dintre state și de interdependența din punct de vedere economic, informațional, politic, social, cultural, militar etc. Prin globalizare s-au impus standardizări și valori pe care toate statele sunt obligate să le respecte, cum ar fi: valorile democratice, condiții standard de trai, dreptul la un mediu sănătos, accesul întregii populații la informație și învățământ etc.

Globalizarea poate permite crearea unei lumi mai prospere, care nu se poate realiza decât dacă se asigură securitatea mediului internațional. Din cele prezentate, se poate desprinde ideea că unele amenințări la adresa securității globale se perpetuează, însă modul de manifestare a acestor amenințări se modifică, dând o nouă configurație a amenințărilor. Totodată, securitatea globală este pusă în pericol de noi amenințări cum ar fi, războiul cibernetic, producerea de catastrofe naturale fără precedent, conturarea războiului hibrid, apariția unor noi maladii cu putere foarte mare răspândire (cazul Ebola), utilizarea unor tehnologii noi a căror efecte nu sunt cunoscute, folosirea resurselor în mod excesiv și necontrolat, creșterea populației în zone deja dens populate, atragerea unui număr cât mai mare de adepți la grupuri etnic-religioase a căror formă de exprimare este violentă, care dispun de bugete din ce în ce mai mari și au acces la tehnologii cât mai performante, accentuarea sărăciei în țările care deja erau sărace, existența unor premise de faliment a noi state (cazul Greciei).

Despre efectele pozitive ale globalizării, la acest moment, se poate afirma că nu toate statele beneficiază.

De asemenea, din cele prezentate rezultă că o amenințare la adresa mediului global de securitate nu se produce independent, aceasta fiind în strânsă corelație cu alte amenințări. De exemplu, amenințările politice atrag producerea amenințărilor sociale, mai ales în cazul statelor în care guvernarea se realizează prin derapaje de la principiile democratice, fapt ce determină nemulțumirea populației. Această nemulțumire se manifestă prin mișcări sociale care tind uneori să se externalizeze.

La la nivel internațional nu există o instituție care să administreze amenințările la adresa securității globale. Ca urmare, Organizația Națiunilor Unite joacă rolul cel mai important în asigurarea securității și păcii mondiale. Prin *Declarația*

Mileniului, document cu vocație universală, ONU propune opt obiective care trebuie atinse, acestea fiind de fapt soluții de răspuns la amenințările globale. Prin urmare, toate statele lumii trebuie să acționeze împreună în mod unitar pentru găsirea de soluții pentru a răspunde la amenințările securității globale.

NOTE:

1 Teodor Frunzeti, *Globalizarea securității*, Editura Militară, București, 2006, p. 9.

2 *Ibidem*.

3 Graham Evans, Jeffrey Newnham, *Dicționar de Relații Internaționale*, Editura Universal Dalsi, București, 2001, p. 501.

4 Sarcinschi Alexandra, *Vulnerabilități, risc, amenințare – securitatea ca reprezentare psihosocială*, Editura Militară, București, 2007, p. 17.

5 Teodor Frunzeti, *op.cit.*, p.13.

6 Raport privind punerea în aplicare a Strategiei europene de securitate, *Strategia europeană de securitate, O Europă sigură într-o lume mai bună*, Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2009, p.8. EUROPENE DE

7 <http://www.mae.ro/node/1399>, accesat la 01.06.2015, ora 17:45.

8 <http://www.mae.ro/node/1399>, accesat la 02.06.2015, ora 18:20.

9 Constantin Popescu, *Concepte strategice specifice mediului de securitate contemporan*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014, p. 95.

10 *Ibidem*.

11 Mihai-Marcel Neag coordonator, *Arhitecturi de securitate umană în spațiul euroatlantic*, Editura Tehno Media, București, 2009, p. 25.

12 Valentin - Stelian Bădescu, *Dreptul mediului. Sisteme de management de mediu*, Editura C.H. Beck, București, 2011, p. 11.

13 <http://www.mae.ro/node/28367>, accesat la 05.06.2015, ora 18.31.

14 *Ibidem*.

15 <http://www.agerpres.ro/externe/2014/09/25/>, accesat la 25.05.2015, ora 18:27.

16 <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID>, accesat la 05.06.2015, ora 19.34.

17 <http://www.un.org/millenniumgoals/mdgnews.shtml>, accesat la 05.06.2015, ora 20.04.

18 <https://www.Presidency.ro/static/DeclarațieChicago.pdf>, accesat la 01.06.2015, ora 16.45.

19 *Ibidem*.

20 <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID>, accesat la 06.06.2015, ora 17.42.

21 *Ibidem*.

22 <http://www.mae.ro/node/2018>, accesat la 06.06.2015, ora 18.14.

23 Mihai-Marcel Neag coordonator, *op.cit.*, pp. 42-43.

24 <http://www.un.org/en/sections/priorities/drug-control-crime-prevention-and-counter-terrorism/index.html>, accesat la data de 06.06.2015, ora 19.30.

25 <http://www.nato.int/docu/review/2011/11-september/Cyber-Threads/RO/index.htm>, accesat la 07.06.2015, ora 20.07.

26 *Ibidem*.

BIBLIOGRAFIE

Bădescu Valentin-Stelian, *Dreptul mediului. Sisteme de management de mediu*, Editura C.H. Beck, București, 2011.

Evans Graham, Newnham Jeffrey, *Dicționar de Relații Internaționale*, Editura Universal Dalsi, București, 2001.

Frunzeti Teodor, *Globalizarea securității*, Editura Militară, București, 2006.

Neag Mihai-Marcel coordonator, *Arhitecturi de securitate umană în spațiul euroatlantic*, Editura Techno Media, București, 2009.

Popescu Constantin, *Concepte strategice specifice mediului de securitate contemporan*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014.

Sarcinschi Alexandra, *Vulnerabilități, risc, amenințare – securitatea ca reprezentare psihosocială*, Editura Militară, București, 2007.

Singer P.W., Allan Friedman, *Cybersecurity and Cyberwar: What Everyone Needs to Know*, Oxford University Press, 2014.

Raport privind punerea în aplicare a Strategiei europene de securitate, *Strategia europeană de securitate, O Europă sigură într-o lume mai bună*, Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2009.

http://www.anr.gov.ro/docs/legislație/internațională/Carta.Organizația_Națiunilor_Unite.ONU.pdf.

https://www.Presidency.ro/static/Declarație_Chicago.pdf.

<http://www.mae.ro/node>.

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID>.

<http://www.un.org/en/sections/priorities/drug-control-crime-prevention-and-counter-terrorism/index.html>.

<http://www.whitehouse.gov/issues/foreign-policy/cybersecurity>.

<http://www.nato.int/docu/review/2011/11-september/Cyber-Threads/RO/index.htm>.

<http://www.un.org/millenniumgoals/mdgnews.shtml>.

<http://www.nato.int/docu/review/2011/11-september/Cyber-Threads/RO/index.htm>.

<http://www.agerpres.ro/externe/2014/09/25>.